

Sari Palojoki ,Yhtymähallinto
27.9.2012

**Terveydenhuoltolain
Potilasturvallisuus-
työlle
asettamat velvoitteet**

Mitä potilasturvallisuus on ja miksi sitä tarvitaan?

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

Potilasturvallisuus käsitteenä

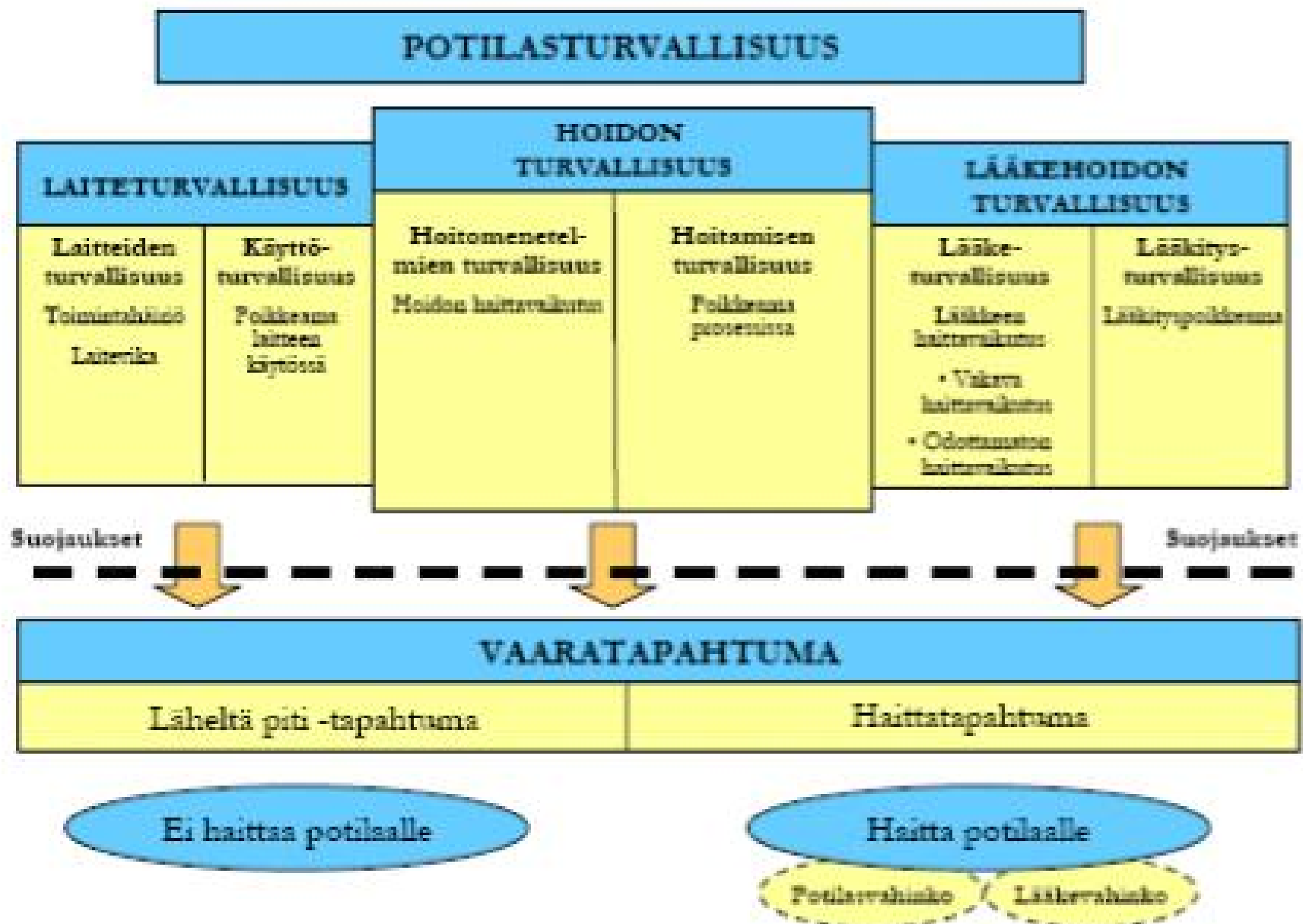
”Terveydenhuollossa toimivien yksilöiden ja organisaatioiden periaate ja toiminnat, joiden tarkoituksena on varmistaa hoidon turvallisuus sekä suojata potilasta vahingoittumasta”

Potilasturvallisuussanasto (Stakes)

”Potilasturvallisuus on osa hoidon laatua. Se muodostaa yhdessä hoidon tarpeen, vaikuttavuuden ja saatavuuden kanssa terveydenhuollon toiminnan perustan” Pekurinen ym.

Tilannekatsaus sosiaali- ja terveydenhuollon laatuun vuonna 2008 (Stakes)

”Potilaan näkökulmasta katsottuna turvallinen hoito on oikea-aikaista ja vaikuttavaa ja siitä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa.”

Kuva 1. Potilasturvallisuus (Potilas- ja lääkehoidon turvallisuussanasto 2006)

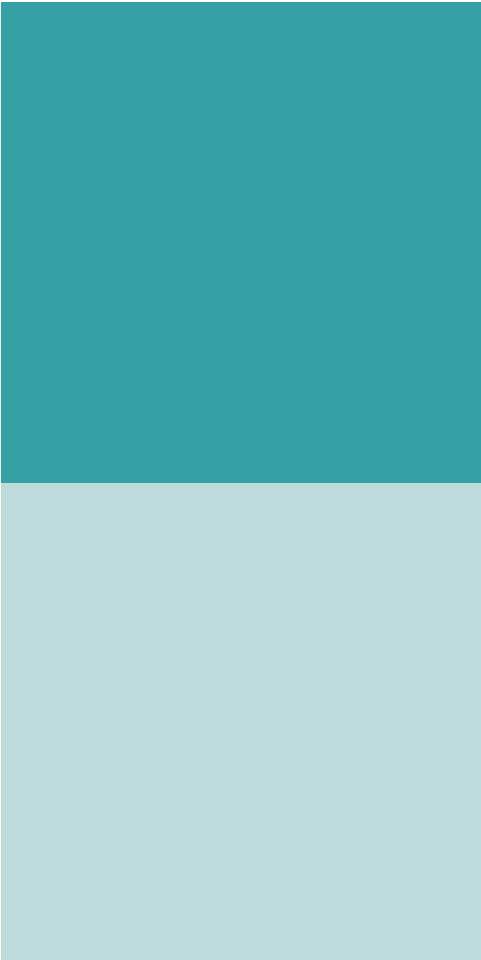
Miksi potilasturvallisuutta?

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

- Terveydenhuollon haattatapahtumat ovat **yhteiskunnallisesti merkittävä haaste**. Niistä seuraa turhaa kärsimystä, ylimääräistä työtä ja merkittäviä taloudellisia menetyksiä.
- THL: ”Hoidosta johtuvia kuolemia arviolta 700-1 700 / vuosi”
  - arvio kansainvälisten tutkimusten perusteella. Suomessa asiaa ei vielä tutkittu
- Vaaratapahtumia arviolta:
  - joka 10:llä sairaalapotilaalla jonkinlainen haitta- tai läheltä piti tapahtuma
- Kustannukset jopa 1 miljardi €/ v.
  - (Järvelin J. et al , SLL 2010;12:1123-27)

Kustannusten arvioinnissa tarvitaan lisätutkimusta!

A vertical decorative bar on the left side of the slide, divided into two horizontal sections: a top section in a dark teal color and a bottom section in a lighter, muted teal color.

Potilasturvallisuustyön kansalliset lähtökohdat: strategia ja lainsäädäntö tiiviisti esitettynä

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

STM: Kansallinen potilasturvallisuusstrategia 29.1.2009

Visio - tavoitetila vuoteen 2013 mennessä

- Potilasturvallisuus on ankkuroitu toiminnan rakenteisiin ja toimintatapoihin:
- hoito on vaikuttavaa ja turvallista.

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

Koko Suomea koskevat potilasturvallisuustoiminnan linjaukset

- Ohjausvälineinä toimivat **lainsäädäntö** ja suositukset. **STM** vastaa potilasturvallisuuden säädösvalmistelusta.
- STM:n alaiset laitokset toteuttavat valtakunnallista kehittämistä ja koordinoitua. **Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos** toimii tällä alueella laajasti
- **Viranomaisvalvonta** pidetään hallinnollisesti **erillään**
- Potilasturvallisuus otetaan **koulutuksen** osaksi
- **Tutkimustyötä** edistetään.

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

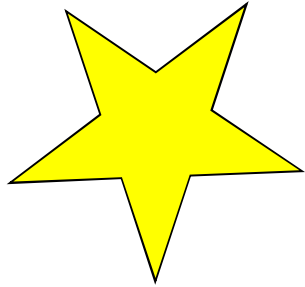
Terveydenhuoltolaki (1326/2010)

Laatu ja potilasturvallisuus (8§)

- Terveydenhuollon toiminnan on perustuttava näyttöön ja hyviin hoito- ja toimintakäytäntöihin.
- Terveydenhuollon toiminnan on oltava laadukasta, turvallista ja asianmukaisesti toteutettua.

Huom. Potilasturvallisuuteen liittyy paljon muutakin lainsäädäntöä mm:

- laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista 629/2010
- kansallinen lääkealan lainsäädäntö (huom. Fimean määräykset), ks. http://www.fimea.fi/lait_ja_ohjeet/kansallinen_lainsaadanto
- laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
- laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä

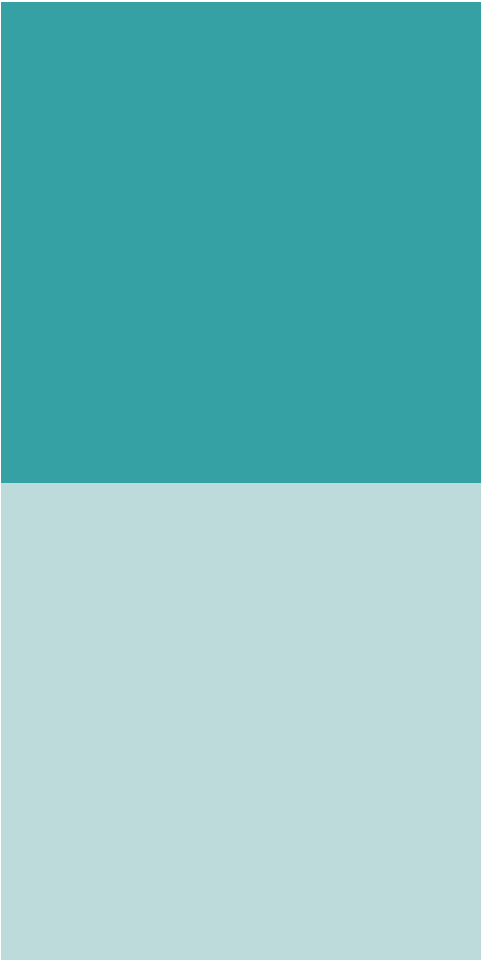
Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

STM:n asetus laadunhallinnasta ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanon suunnitelmasta

Terveydenhuoltolakia täydentävä asetus sisältää asiat, joita potilasturvallisuussuunnitelmassa pitää olla kirjattuna.

Suunnitelmaan on sisällytettävä kuvaus laadunhallinnan ja potilasturvallisuuden täytäntöönpanon vastuuhenkilöistä ja toimijoista, potilasturvallisuustyön edellytyksistä, henkilökunnan perehdytyksestä, potilaan ja henkilökunnan osallistumisesta potilasturvallisuustyöhön, turvallisuus- ja laatuongelmien ennakoinnista, vaaratapahtumien raportointijärjestelmästä ja potilasturvallisuustyöhön liittyvistä yhteistyön tavoista.

Mitä velvoitteita Terveystalolaki asettaa terveydenhuollon organisaatioille?

*Esimerkkejä HUS:n
toimintatavasta*

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

Laki määrää: Organisaatiossa pitää olla laadittuna suunnitelma potilasturvallisuuden täytäntöönpanosta

- HUS:n potilasturvallisuustyö perustuu vuosittaiseen Potilasturvallisuussuunnitelmaan, jonka HUS:n hallitus käsittelee ja hyväksyy.
- Suunnitelmamme sisältää asetuksen määrittelemät asiat.
- Työssä on otettu vahvasti huomioon kansallisen potilasturvallisuusstrategian painopistealueet
- Suunnitelman painopistealueet vaihtelevat eri vuosina priorisoinnin mukaan

HUOM. HUS:ssa potilasturvallisuussuunnitelma ja laadunhallintasuunnitelma ovat erilliset asiakirjat

Laki ja asetus: Potilasturvallisuuden täytäntöönpanon vastuuhenkilöt ja toimijat tulee olla nimettyinä

- HUS:iin perustettu uusi **potilasturvallisuuspäällikön** tehtävä
- Potilasturvallisuuspäällikkö toimii yhtymähallinnossa hallintoylilääkäri Lasse Lehtosen alaisuudessa.
- Potilasturvallisuuspäällikkö koordinoi sairaanhoitopiiritasoisen potilasturvallisuustyön kehittämistä, valmistelee asiantuntijaroolissa potilasturvallisuuden kehittämistoimia HUS:ssa, kehittää HUS:n valvontayhteistyötä sekä toimii verkostoyhteistyössä niin alueellisella kuin kansallisellakin tasolla. Hän toimii HaiPro-järjestelmän pääkäyttäjänä.

Jatkuu...Muita tärkeitä nimettyjä vastuutahoja HUS:n potilasturvallisuustyössä

- **Sairaanhoitopiirin hallitus** hyväksyy sairaanhoitopiirille vuosittaisen potilasturvallisuussuunnitelman ja käsittelee raportin potilasturvallisuussuunnitelman toteutumisesta.
- **Yhtymähallinnossa** potilasturvallisuustyön johto kuuluu sairaanhoitopiirin **johtajaylilääkärille**, joka on delegoinut potilasturvallisuustyön koordinoinnin sairaanhoitopiirin **hallintoylilääkärille**.
- Pääosin oman toimen ohella toimivat **laatupäälliköt** toteuttavat potilasturvallisuustoimia omalla alueellaan
- ***Kaikkien toimijoiden roolit on kuvattu elokuussa 2012 hyväksytyssä potilasturvallisuussuunnitelmassa***

TÄRKEÄÄ! LAKI MÄÄRÄÄ MYÖS, ETTÄ JOHTO VASTAA POTILASTURVALLISEN TOIMINNAN EDELLYTYKSISTÄ

Jatkuu..HUS:n Potilasturvallisuuden ohjausryhmä on keskeinen toimija HUS:ssa

- Perustettu johtajaylilääkärin päätöksellä
- *Yhtenäisten HUS-käytäntöjen luominen*
- **Merkittävä toimija päätettäessä potilasturvallisuuden kehittämiseen liittyvistä asioista HUS:ssa**
- Edustajat kaikilta sairaanhoitoalueilta sekä HYKSin Tulosyksiköistä: yhteistyö!
- Puheenjohtaja HaYL Lasse Lehtonen, valmistelija potilasturvallisuuspäällikkö

Laki ja asetus: Henkilökunnan perehdytys ja koulutus

-Potilasturvallisuuteen liittyvää koulutusta lisätään, uusia koulutusmuotoja otetaan käyttöön ja HaiPro-raportointikoulutusta järjestetään kaikissa tulosyksiköissä. Potilasturvallisuuspäällikkö luennoi mm. HUS:n uusien esimiesten perehdytyskoulutuksessa, tulosyksiköiden koulutuspäivillä, turvallisen lääkehoidon koulutuksessa jne..

-Kesäkuussa 2012 allekirjoitettiin HUS:n ja THL:n välille sopimus **THL:n Potilasturvallisuus verkkokoulutus** – hankinnasta (kesto 31.12.2014 saakka). Koulutus on tarkoitettu kaikille ammattiryhmille ja se voidaan suorittaa joustavasti moduleissa. Käytännön järjestelyt hoidetaan yhteistyössä HUS Servis-liikelaitoksen kanssa.

Laki ja asetus: Organisaatiolla pitää olla vaaratapahtumien raportointijärjestelmä

-HUS:ssa on käytössä vapaaehtoisuuteen ja luottamuksellisuuteen perustuva HaiPro-vaaratapahtumien raportointijärjestelmä

- HaiPro-vaaratapahtumien raportointi on tärkeässä asemassa HUS:n potilasturvallisuustyössä: Jokaisen HUS:n viran- ja toimenhaltijan tulee välittömästi kertoa eteenpäin työyksikössään ja esimiehilleen havaitsemistaan vaaratilanteista, tehdä HaiPro-ilmoitus ja toimia siten, että havaittu vaaratilanne ei pääse toteutumaan

-Haipron päämääränä on virheiden ja vahinkojen avoin ja rakentava, syyllistämätön käsittely esimiesten ja kollegojen kanssa olisi saatava jokaisen työyhteisön tavaksi.

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

Haipron lisäksi on olemassa lakisääteisiä raportointivelvoitteita

- Lääkkeiden haittavaikutukset (Fimea)
- Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet (Valvira):
Potilasturvallisuuspäällikkö nimetty prosessiomistajaksi laitevaarojen viranomaisraportoinnin kehittämisessä 1.9.2012 alkaen.
- HILMO-haittatiedot (THL): HUS:n *sisäistä* HILMO-haittavaikutusten koodausohjetta päivitetään parhaillaan helppokäyttöisemmäksi.

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

Laki ja asetus: Potilas/ Asiakas pitää ottaa mukaan potilasturvallisuusasioihin

- **Velvoite** potilaan osallistamiseen
- Potilaan roolin HUS:n potilasturvallisuustyössä tulee olemaan entistä aktiivisempi: potilaita kannustetaan kanssakäymiseen hoitohenkilökunnan kanssa. Heidän toivotaan kertovan turvallisuuspuutteista ja huomaamistaan hoidollisista epäkohdista. Luottamuksellisuus!
- Potilaan huoneentaulu on jo laajasti käytössä HUS:ssa
- Pitää olla keino antaa palautetta potilasturvallisuudesta: Käyttöön otettava HUS:n uusi sähköinen **potilaspalautejärjestelmä** sisältää kysymyksiä potilasturvallisuudesta. **Potilaan Haipro** otetaan käyttöön myöhemmin erillisen suunnitelman mukaan.

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

Jatkuu...Potilas/ Asiakas pitää ottaa mukaan potilasturvallisuusasioihin

- Uusille **internetsivuille** tulee nyt potilaalle suunnattu osio potilasturvallisuuteen liittyen. Uudet internetsivut avataan joulukuussa 2012.
- Nyt suunnitellaan HUS:n ensimmäistä **Potilaan oikeuksien päivää** vuodelle 2013 Potilasasiamiestoiminnon johtamana. Potilasturvallisuuspäällikkö suunnittelemassa sisältöä. Potilasturvallisuus näkyy vahvasti koko päivän ohjelmassa.
- Potilasasiamies on tärkeä yhteistyökumppani potilasturvallisuustyössä: saadaan tärkeää tietoa ja voidaan kehittää asioita yhdessä

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

Laki ja asetus: Turvallisuusongelmien ennakointi

- Mitä enemmän systeemiin sisältyy riskejä, ja mitä heikommin poikkeamilta on suojauduttu, sitä todennäköisemmin syntyy haittatapahtuma.

- HUS:n tavoitteena on, että riskienarviointi on sisällytetty - prosessikuvauksiin (esim. geneerinen poliklinikkaprosessi sekä ”Lonkkaliukumäki” –hoitoketju)

- Poistamalla riskejä ja kehittämällä suojausjärjestelmiä vähennetään vaaratapahtumien todennäköisyyttä.

Tarkistuslistat, esim. WHO Surgical checklist, joka on myös HUS:ssa käytössä.

-HUS:iin on nyt perustettu toimitusjohtajan päätöksellä turvallisuusyhteistyöryhmä → Riskienhallinnan kokonaisuus kehitty

Tekijän nimi: Dokumentin nimi 00.00.2008

HUS:ssa on lisäksi erityisiä potilasturvallisuuden kehityskohteita. Tällä hetkellä kehitetään

-Lääkitys:

Love-lääkehoitokoulutus

Lääkehoidon vakiotoimintamenetelmä käyttöön 1.5.2013

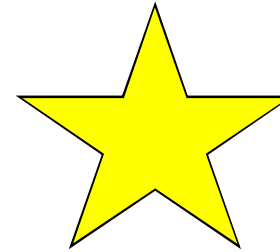
Potilasturvallisuuspäällikkö vetää lääkejakostandardoinnin työryhmää → määräys voimaan alkuvuodesta 2013

-Tiedonkulku: ISBAR

-Päivystyksen ensiarvioinnin *Triage-koulutus*

-Lisäksi kehitetään tiettävästi ainoana sairaalana Suomessa mm. **OECD-potilasturvallisuus -laatuosoittimien** käyttöä

Lopuksi

Potilasturvallisuuslaki ja
asetus antavat hyvän
perustan potilasturvallisuustyön
kehittämiselle!

Kiitos mielenkiinnosta!

sari.palojoki@hus.fi

